50e jaar, N° 145. Zaterdag 5 December 1903.

M. schrijft in te Tongeren bij M. COLLEE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *POSTRIJDER* verschijnt 's dinsdags, donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER
DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Drie maal per week **6** franks per jaar
Twee » » **5** »
Een » » **4** »
Een blad afzonderlijk **10** centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen **15** centms per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

De personen die een ABONNEMENT nemen aan den POSTRIJDER voor het jaar 1904, zullen het blad **kosteloos** ontvangen, van den dag hunner inschrijving tot aanstaande Nieuwjaar.

TONGEREN, DEN 5e DECEMBER 1903.

VAN ALLES WAT.

Nu de gemeentekiezingen voorbij zijn, spreken de liberale bladen nog wel soms van de duurte van het vleesch, doch zij schrijven ze niet meer toe aan de gezondheids maatregelen, door de regeering genomen, maar zij werpen er de schuld van op de beenhouwers. 't Is zeker dat de duurte van het vleesch niet te wijten is aan de sluiting der grenzen. Inderdaad, in de maand September werden er in België 1,224 hollandsche en 1,548 amerikaansche ossen ingevoerd ; de grenzen zijn dus niet gesloten.

In de negen eerste maanden van 1903, werden er in België 49,457 stuks vee ingevoerd, tegen slechts 39,840, in 1902 en 41.043 in 1901. Indien dus de prijs van het vleesch alleen afhing van den invoer, dan zou nu de prijs van het vleesch veel goedkooper moeten wezen dan de twee vorige jaren.

Voegen wij erbij dat dit jaar, 1884 amerikaansche en 8,334 hollandsche schapen in België ingevoerd werden, zonder nog te spreken van het smokkelen van varkens dat zeer belangrijk is.

***

Picard, schatrijke socialist, en senateur, spot met het sparen tegen den ouden dag bij de werklieden !

« O boertige spotternij, zegt hij, sparen voor den ouden dag ! — Waar zijn de werklieden, die oud worden ? Een oud werkman is eene zeldzame nieuwsgierigheid ! »

— Het is een senateur die alzoo klapt ; weet hij dan niet dat er van den eersten dag af 200,000 werklieden van 65 jaar oud geworden waren om het pensioen van 65 fr. te trekken ?

De socialisten klagen dat zij doodgewerkt zijn aan 65 jaar, maar als 't is om geld op te strijken zijn zij ras verrezen !... en dan is er geene zeldzame nieuwsgierigheid meer !

Daarenboven zijn er in België twee millioen spaarboekjes waarvan de drie-vierden aan den werkman en zijne kinderen toebehooren. Het bedrag van ieder boekje is gemiddeld 241 fr. in de Walenstreek en 644 fr. in Vlaanderen.

***

De *Osservatore romano* deelt het volgende bericht mede Wij zijn officieel uitgenoodigd mede te deelen, met verzoek aan de katholieke bladen het nieuws over te nemen, dat, gezien de eerste Januari aanstaande op eenen vrijdag valt, feest der besnijdenis van O. H. Jesus Christus, Z. H. de Paus Pius X de geloovigen van de geheele wereld voor dien dag ontslaat van de geestelijke wet der vleeschderving. »

Wij zullen dus twee vrijdagen, Kerstdag en Nieuwjaardag, vleesch mogen eten.

***

Eenige dagen geleden, heeft te Brussel eene belangrijke vergadering van vrijmetselaars plaats gehad, onder voorzitterschap van den Venerabelen Broeder Goblet d'Alviella, Grootmeester der Orde.

Meestal de groote hoofdmannen der Belgische vrijmetselarij woonden de vergadering bij. Volgens zekere inlichtingen, welke gewoonlijk juist zijn — zegt de *Journal de Bruxelles* — luidde de dagorde als volgt :

1e Een veldtocht, op verzoek der Fransche vrijmetselarij in te richten, tegen de Fransche kloosterlingen, door Combes verjaagd, en die in België eene schuilplaats hebben gevonden ; 2e eene beweging te verwekken tegen de Belgische kloosterlingen zelven en tegen de vrijheid van vereeniging, welke hun toelaat, in ons land, vrijelijk eenen roep te volgen die niet in den smaak valt van de wijsgeeren der Logie.

Verscheidene kenteekens laten toe te gelooven dat die inlichtingen juist zijn. De oversten der kloosterorden en de kloosterlingen zelven zullen dus weldoen hunne werkzaamheid en omzichtigheid te verdubbelen, ten einde aan de aanvallen, lasteringen en valstrikken van den vijand alle voorwendsel te ontnemen.

***

In 1836 waren er 16 kloosters in Engeland ; in 1843 waren er 23 ; in 1860 telde men er reeds 150. — In 1870 waren er 299 ; in 1900, voor de Fransche verjaging, waren er 338 en in 1903, na de verjaging, zijn er 990.

Dit is vooreerst een bewijs van den vooruitgang van het katholicismus in Engeland ; maar benevens is het een bewijs van het groot getal kloosters die Frankrijk verlaten hebben om in Engeland de vruchten te brengen van hun apostelschap, hunne gebeden en stoffelijken voorspoed, ten nadeele van de franschen, die nochtans al die vruchten voordeelig zouden kunnen benuttigen. Combes is voor Frankrijk een apostaat-vervolger, maar voor de andere volkeren, is hij, tegen wil en dank, een werkzame apostel ; dat is de wederwraak der Voorzienigheid !

***

In 1899 bestonden er 6638 werkmanshuizen in ons land, in welke bijna 16 millioen waren belegd.

Vandaag bestaan er 22,000 dergelijke huizen, waarin eene som van 46 millioen is belegd.

Op 22,000 werkmanshuizen zijn er 19.000 gebouwd door naamlooze credietmaatschappijen.

Het Walenland is onder het opzicht van het bouwen van Werkmanshuizen het Vlaamsche land aanzienlijk voor.

***

De phonograaf schijnt voor beroemde zangers tegenwoordig nog eene voordeeliger « zaak » te worden dan Amerikaansche rondreizen.

Er wordt thans vermeld dat de tenorzanger Tamango 10,000 fr. ontving voor een aria, dat hij in een phonograaf zong, benevens een zooveelste voor elke rol, die verkocht zal worden en dat een andere zanger in 2 j. tijds ongeveer een millioen frank op die wijze verdiende.

De Tentoonstelling
VAN LUIK.

De Wereldtentoonstelling die te Luik geopend wordt in april 1905 belooft ten volle te zullen gelukken.

Zooals men weet, zal de Tentoonstelling ingericht worden op de uitgestrekte gronden gelegen in het kwartier der. Vennen, op de plaats genoemd eiland der Aguessen.

De schikking van die gronden vereischt aanzienlijke werken, onder andere de rechttrekking der Ourthe die, op die plaats, boogvormig was.

Niettegenstaande het ongunstig weder van dezen zomer, zijn de werken zeer rap vooruitgezet geweest. Al de pogingen der aannemers strekten tot het in dienst brengen, voor den winter, van het gedeelte der nieuwe afleiding door het eiland der Aguessen loopende, tusschen de kerk van Fetinne en het eiland der Vennen.

Volgens de voorwaarden van het lastenboek, moest dit werk maar geëindigd zijn in juni 1904. Binnen eenige dagen zal de Ourthe in dat gedeelte haar nieuw bed in loopen. Buiten die voorbaat van zeven maanden alzoo ingewonnen, zullen de aannemers nog het voordeel hebben van bevrijd te zijn van de overstroomingen in het eiland der Anguessen gedurende den aanstaanden winter.

Van hunnen kant verliezen de aannemers der gebouwen der Tentoonstelling, MM. Moyaux en Bertaux, ook geen tijd. Zij zijn reeds begonnen met de grondvesten der kolonnen waarop de bijzonderste gebouwen moeten opgericht worden. Ze beslaan eene uitgestrektheid van 70,000 vierkante meters, waarvan 45,000 voor de zalen der machienen en de Belgische voortbrengselen en 25,000 voor de vreemde tentoonstellers.

De hallen der machienen zullen alléén 15,000 vierkante meters noodig hebben en zullen gemaakt worden per zes galerijen van 25 tot 15 meters.

Het algemeen commissariaat der Tentoonstelling heeft, van nu af, eene overeenkomst gesloten voor het daarstellen van drie electriekmachienen van 600 peerdenkracht ieder en zij is nog in onderhandeling voor eene machien van 4000 peerdenkracht.

Voor wat de andere hallen betreft, deze moeten allen gereed zijn met den 1 November 1904 ; op die wijze worden er aan de tentoonstellers zes maanden gegeven om alles in gereedheid te brengen.

De gebouwen zullen omringd zijn van hovingen en verbonden door eene brug met het park der Boverie en den hof van Acclimatatie, dewelke alzoo deel zullen maken van de Tentoonstelling. Een der bijzonderste ingangen van deze laatste, zal dus kunnen gemaakt worden aan den Pont du Commerce of in het midden der stad.

De algemeene uitgestrektheid der Tentoonstelling zal ongeveer 70 hect. bedragen.

De officieele uitnoodigingen, vergezeld van de algemeene verordening der Tentoonstelling, zijn onlangs gezonden geweest naar de vreemde Staten. Talrijke bijtredingen zijn reeds toegekomen en alles doet veronderstellen dat de vreemde tentoonstellers alles zullen in 't werk stellen om een schitterend deel aan de World's Fair te nemen.

Over de lucht.

De koude en vochtige lucht vergezelt of gaat gewoonlijk de sneeuw vooraf, de mist en de herfst-en-winterregens, bijzonderlijk bij zuider- of westerwind. Zij is de ongezondste en verwekt meest verkoudheden, longziekten, rheumatiek, tandenkwalen, enz. Indien de koude en vochtige lucht weinig de jonge en sterke lieden schaadt, des te meer teistert zij de kranken, de ziekelijken en de ouderlingen, die, ten einde zich te onttrekken aan haren schadelijken invloed, zooveel mogelijk op hunne kamer moeten blijven en er zich warm houden.

Wat de sterke en welvarende lieden betreft, zij zullen wel doen in een koud getijde, niet zonder noodzakelijkheid in geslotene en onverwarmde vertrekken te vertoeven ; de plotselinge overgang van warme naar koude lucht zou voor hen niet zonder gevaar wezen.

Wanneer de Noord-Oosterwind heerscht, wordt de lucht droog en dikwijls scherp. Zij wakkert de ademhaling aan en vermeerdert het vermogen der levenskrachten. Des zomers matigt zij de warmte, maar des winters vermeert zij de guurheid van het weder.

De warme en drooge lucht is voordeelig aan de ouderlingen en herstellenden. Het is daarom dat een groot getal zieken den winter te Nizza of te Cannes gaan overbrengen.

De winden hebben eenen pijnigenden invloed op zekere zenuwachtige personen, indien zij ze niet kunnen vermijden zullen zij weldoen er den schok van te verminderen door hunnen halsdoek op den mond te houden.

De luchtstroomen « trok » genaamd, zijn zooveel te gevaarlijker, naarvolgens het lichaam verhit is of bezweet. Zij veroorzaken meest altijd keelziekten, borstkwalen, rheumatiek of zenuwpijnen.

Die ziekten, zoo gemeen bij den landbouwer en den werkman, zouden nochtans met eenige voorzorgen gemakkelijk vermeden kunnen worden. Het zou hun voldoende zijn zich van de oorzaken te zwichten, die het zweet terugjagen en doen inslaan, of de belangrijke werking, gelijk de uitwazeming, van het vel hinderen.

Zij zouden ook zelfs wel doen nooit in eenigen luchttrok te staan na eenig zwaar werk, dat het lichaam in het zweet stelt. Wanneer men dan huiswaarts gaat, moet men zich meer kleeden en bijzonderlijk passen dat het verhitte vel door geene plotselinge koude kunne worden overvallen.

Het Werk der Retraiten.
VII. Middelen ter volharding.

(VERVOLG)

Welke zijn nu de redenen waarom niet *alle* retraitanten volharden in hunne goede voornemens ? Want ook de waarheid mag niet verzwegen worden : niet allen worden Apostelen, niet allen blijven den eenmaal ingeslagen weg van het goede bewandelen, sommigen, al is hun getal uiterst gering en bedraagt het volgens de mij verschafte opgaven *nog geen twee percent*, sommigen, zeg ik, na de hand aan den ploeg geslagen te hebben, zien om, of om nog een ander beeld te gebruiken aan het H. Schrift ontleend, gelijken de vrouw van Loth en werpen, tegen de waarschuwing des engels in, de blikken vol nieuwsgierigheid naar de vlammen van Sodoma en veranderen tot hunne straf in stomme, werkelooze zoutpilaren. Welke zijn de redenen daarvan ?

Een eerste reden ligt ongetwijfeld in de gewone zwakheid der tot boosheid geneigde menschelijke natuur. Ieder onzer, die ook maar een weinig zelfkennis bezit, kent uit eigen ondervinding deze noodlottige zwakheid, die de beste voornemens soms in een oogenblik doet vergeten en welke hem dagelijk doet vallen, zoo niet in grootere dan ten minste in kleinere ongeregeldheden. Allen gelijken wij eenigermate op de Joden, die niet tevreden met het uit den hemel nederdalend manna, nog hunkerden naar de vleeschpotten van het land der slavernij, dat zij pas hadden verlaten.

Het verwonderde ons derhalve niet, dat sommige werklieden, die niet zulk eene oprecht Christelijke, diep godsdienstige opvoeding werd geschonken als aan ons ; die dagelijks moeten inademen den pestwalm van godde- en zedeloosheid welke aan vele fabrieken en werkplaatsen als noodzakelijk verbonden schijnt en die wellicht voor de retraite een diep ingewortelde gewoonte van zondigen als een voortvretende kanker in zich omdroegen, het bevreemde ons niet, dat in zulke personen de bedorven natuur somtijds de overhand krijgt boven de genade, en dat zij hervallen ; veeleer verwonderde het ons dat zoovele andere, ondanks de slechte omgeving waarin zij noodzakelijker wijze moeten verkeeren, staande blijven, volharden in hunne goede voornemens en door woord en voorbeeld dag aan dag prediken ten spijt van hoon en spot.

Een *tweede hoofdzaak* van den herval van sommige oud-retraitanten moet gezocht worden in *het verwaarloozen van de noodzakelijke middelen ter volharding.*

Onlangs werd door het bestuur van zeker Retraitenhuis eene vraaglijst ter invulling gezonden aan de EE. Geestelijken, in wier parochies zich oud-retraitanten bevonden. De twee hoofdvragen waartoe men de anderen zou kunnen terugbrengen, luidden : 1e Volharden de retraitanten in hunne goede voornemens ? 2e Welke middelen worden er in 't werk gesteld om hen te doen volharden ?

Opmerkelijk was het op de ingekomen antwoorden het innig verband te zien hetwelk tusschen deze beide vragen bestond. Immers het bleek allerduidelijkst dat naar gelang er meer en betere middelen ter volharding in 't werk gesteld werden, ook de uitwerkselen der retraite schooner en duurzamer waren. Waar er weinige of geene middelen waren aangewend, bleven de vruchten gering. En ook dit verschijnsel is volkomen overeenkomstig de natuur van den mensch en de werking der genade. De EE. Paters kunnen in de retraite het heilig vuur der geestdrift voor het ware en edele in de harten doen ontbranden en ontvlammen — indien echter deze brand na de retraite door niemand en niets wordt onderhouden, als daar niet op gezette tijden nieuwe brandstoffen aan dat vuur worden toegevoegd, dan moet het spoedig verzwakken in kracht, het zal weldra smeulen onder de assche — misschien geheel uitdooven. De waarheid springt al te veel in het oog dan dat ik daarbij langer zou stilstaan.

Maar zult gij vragen : welke middelen zal men aanwenden om eene retraite zeker en duurzaam te doen slagen ? Als antwoord op deze allergewichtigste vraag, laat ik het woord aan den Eerw. H. Leyssen, Deken van Beeringen, een man, dien wij om zijne veelvuldige werken op maatschappelijk gebied en meer nog om zijne rijpe ervaring in zake Volksretraiten hier veilig als raads- en leidsman mogen aanbevelen.

De Gids.

(Wordt vervolgd.)

M. Desmaisières,

onze achtbare volksvertegenwoordiger, zal op **Donderdag 17 December,** dag der foor, in het lokaal van de Land- en Tuinbouwmaatschappijen, in het Koffiehuis *Allée Verte*, Kielenstraat te Tongeren, van tien ure tot een, de personen ontvangen die hem verlangen te spreken.

NIEUWS
uit de stad en de provincie.

Paardenmarkt te Tongeren *DONDERDAG 17 DECEMBER.*

Op de markt van TONGEREN van donderdag waren te koop gesteld : 197 koeien en kalveren, 189 vette varkens, en 859 magere varkens, 10 schapen.

VOLKSBOND ST.-MATERNUS.
Zondag, 6 December 1903, om **4 1/2** ure juist, **Algemeene vergadernig der werkende leden.**

DAGORDE :

1e *Gedeeltelijke hernieuwing van het Hoofdbestuur.* De uittredende leden zijn : MM. Dr V. Delvoie, Voorzitter ; Ant. Fransen, Secretaris ; Math. Christiaens, Jos. Lyseus, Pierre Moens en Jean Pluymers, leden.

2e *Tombola.*

N. B. De uitgaande leden zijn herkiesbaar.

HET BESTUUR.

LIJFRENTKAS VAN 'T KANTON TONGEREN.

De personen, in het jaar 1858 geboren, welke meenen recht te hebben op het pensioen van 65 frank, kunnen zich aanbieden in den Volksbond St-Materuus, alle zondagen van 5 tot 6 uren 's avonds, alwaar men hunne aanvraag zal ontvangen.

De leden der Lijfrentkas van 't kanton Tongeren (Afdeeling Tongeren) zijn verzocht hunne stortingen voor het jaar 1903 zoohaast mogelijk te komen doen. Na den 25 December zullen geene stortingen meer aangenomen worden.

Ontvangst : alle zondagen van 5 tot 6 uren in den Volksbond St-Materuus.

HET BESTUUR.

APOTHEEK. — ZONDAGRUST.
Zondag zal de apotheek van

M. FRANCKEN

alleen openblijven, van 12 uren 's middags tot 12 uren 's nachts, voor de dringende noodwendigheden.

Genootschap VAN DEN H. VINCENTIUS A PAULO.

Het jaarlijksch liefdadigheidssermoon, ten voordeele der gepatronneerden van het Genootschap, zal op zondag 17n Januari aanstaande, in O. L. V. kerk, onder de Mis van half twaalf, door den E. P. De Munnynck, der Orde van de Predikheeren, van het Huis van Leuven, gepredikt worden.

In tegenwoordigheid van een talrijk publiek, hebben de uitmuntende liefhebbers der tooneelafdeeling der Concordia « **De Witte Lelie** » zondag en maandag, op eene meesterlijke wijze, twee stukken van M. Nic. Theelen : « Te Boesmeer Statie » en « De Familie Roels » uitgevoerd.

De kunstenaars hebben nieuwe blijken gegeven van het schoon talent dat hen kenmerkt : ook werden zij geestdriftig toegejuicht.

Wij zijn verzekerd de tolk onzer medeburgers te zijn door den wensch uit te drukken dikwijls de gelegenheid te kunnen hebben de kunstenaars der « Witte Lelie » te mogen bewonderen.

Eene bijzondere melding komt nog aan de symphonie der Concordia toe, die, onder de bekwame leiding van M. Guillaume Ruyters, in groote mate tot het welgelukken van dit tooneelkundig feest bijgedragen heeft.

Patronaat St-Jozef. — Morgen Zondag, ten 3 ure, ter gelegenheid van het feest van St-Nikolaas en van de jaarlijksche prijsuitdeeling aan de jongens van het Patronaat, zullen de leden van de « Ster der Toekomst » een kluchtig stukje, genaamd « *Soldaat voor een uur* » opvoeren.

De ouders en hunne familie zijn vriendelijk op dit feestje uitgenoodigd.

Het Bestuur.

Werk van Sint-Nikolaas. — Heden zaterdag was het feest in de uitmuntende bewaarschool der Zusters van Maria.

Getrouw aan zijne oude en milddadige gewoonte, had de groote Sint-Nikolaas er aan gehouden zijne honderden kleine beschermelingen te komen bezoeken.

Bij deze gelegenheid werd er eene ruime uitdeeling van kleedingstukken, speelgoed en lekkernijen gedaan aan de talrijke kinderen die de school bijwonen.

Onze medeburgers hebben gegeven, ja, milddadig gegeven, opdat de dag van Sint-Nikolaas een feestdag zou zijn, zoowel voor de kinderen der armen als voor die der rijken.

Eer aan hen ! De armen zullen ze zegenen en God, die geen enkel goed werk onbeloond laat, zal hun honderdvoudig vergelden hetgeen zij voor de kinderen der armen, zijne bij voorkeur geliefkoosde kinderen, zullen gedaan hebben.

Wij vernemen met genoegen dat onze medeburger, **M. P. Meertens-Vander Velden,** door den Onafhankelijken Congostaat, gemachtigd is den titel van « *Leveraar van den Onafhankelijken Congostaat* » te nemen.

Onze beste gelukwenschen.

Maeseyck. — HUIZEN ONGERUKT. — Op den Maeseyckersteenweg is een inopbouwzijnde huis schier geheel ingestort en beschadigd ; pannen werden afgerukt en balken verwrongen en gebroken. Geene persoonlijke ongelukken zijn te betreuren.

Ook eene schuur, kort bij gezegd huis gelegen, werd vernietigd.

Gemeente Millen. — GROOTE MUSIKALE EN DRAMATISCHE VERTOONING gegeven door den « Sint-Antoniuskring » (tooneelkundige afdeeling van het Matigheidsgenootschap), met de medehulp der « Koninklijke Fanfare St-Antonius ».

OP ZONDAG 6e DECEMBER.
Derde uitvoering

Bureel 5 ure. Gordijn 5 1/2 u. stipt.

Programma : — I. DANSE VILLAGEOISE, door de Fanfaren.

II. ADVOKATEN-REKENINGEN, kluchtspel met zang in een bedrijf.

III. EEN GEVAARLIJKE KEREL, kluchtspel in een bedrijf.

IV. VOOR GOD EN VADERLAND, drama in drie bedrijven, vrij bewerkt volgens den « Boerenkrijg » van H. Conscience, door één lid der Maatschappij.

Het stuk speelt tijdens de Fransche Omwenteling in 1798 ; 1e bedrijf in het huis van vader Hallinx ; 2e bedrijf in een bosch ; 3e bedrijf in een afgelegen huis genaamd « de Molen ».

V. LES DEUX FAUVETTES, polka pour piston et pour bugle.

Prijzen der plaatsen : 1 fr. en 50 centiemen.

Namens het Bestuur van den St-Antoniuskring.

Secretaris.	Voorzitter,	Onder-Voorzitter,
J. Germis.	*H. Henrotte.*	*J. Dewalleff.*

BEHEER VAN BELGISCHE STAATSSPOORWEGEN. — AANWERVING VAN HET TREINPERSOONEEL. — *Bijzondere wedstrijd voor krijgslieden e. oud-krijgslieden.* — **BERICHT.** — I. In Januari eerstkomende, hebben een Vlaamsche en Fransche wedstrijd plaats, elk voor het aanwijzen van 75 candidaten tot de bediening van wachter.

A. Voor onderofficiers, brigadiers en korporaals, die ten minste 8 jaar werkelijken dienst tellen en door het Departement van Oorlog gunstig aangeschreven zijn ;

B. Voor vrijwilligers en oud-vrijwilligers die door het Departement van Oorlog gunstig aangeschreven zijn ;

C. In de tweede plaats, bij overgang, worden insgelijks tot die wedstrijden toegelaten : de door het Departement van Oorlog gunstig aangeschreven onderofficieren en oud-onderofficieren, die niet tot een der beide reeksen hierboven behooren.

II. De hoogste leeftijd is bepaald op 32 jaar. *Die leeftijd en de dienstijd bij het leger worden berekend op* 31 *Januari* 1904.

De aanvragen moeten uiterlijk op 15 December geworden in de bureelen van het Departement van Oorlog voor krijgslieden in werkelijken dienst en in die van het Departement van Spoorwegen, Posterijen en Telegrafen voor hen die geen deel meer uitmaken van het leger.

HET DUIVELTJE.

(4e VERVOLG).

IV.

Hyams sloot seffens de deur en schoof stevig de grendels er op. De aardigheid van zijnen vriend Levi over het duiveltje onder den toog schoot hem weer te binnen, terwijl hij zijne oogen liet rondgaan, en voor de eerste maal in zijn leven kreeg de stilte van zijn eenzaam huis iets benauwends voor hem. Hij dacht er nog over, zijne deur weer te openen en den agent nog terug te roepen ; doch daartoe was het reeds te laat, en bovendien, het openen van de deur was op zichzelf al gevaarlijk.

— Bah ! sprak hij luid. Dertig duizend pond !

Hij draaide het gaslicht op — iemand die het zooeven genoemd sommeke verdiend had, kon wel wat gas verbranden — en na eens ter dege onder den toog en in alle hoeken gezien te hebben, trad hij weer in het achterkamerke.

Hoe hij ook zijn best deed, hij kon zich over dat verwenschte gevoel van eenzaamheid en gevaar niet heenzetten. De horlogie was blijven stilstaan ; het eenige geluid was het knetteren van de half uitgedoofde kolen in den heerd. Hyams ging naar de schouw, raadpleegde zijn zakuurwerk en wond de horlogie op. En toen — toen hoorde hij iets anders.

Heel stilletjes legde hij den sleutel neer en luisterde scherp. De horlogie tikte nu luid genoeg, zoodat hij, om beter te kunnen hooren, de klep weer opende en den slinger deed stilstaan. Vervolgens haalde hij zijn revolver te voorschijn en, met de half geopende lippen, zijn strak, bleek gelaat naar de deur gewend, wachtte hij.

Eerst bleef het doodstil. En toen fluisterden en zuchtten al de raadselachtige geluiden, die een eenzaam mensch kan hooren in den nacht. De trappen kraakten, en het was als schuifelde er iets langs den muur.

Op de teenen sloop hij naar de deur en opende haar. Hij verbeeldde zich dat er boven aan den trap in het donker iets zich bewoog.

— Wie daar ? riep hij met luide stem.

Geen antwoord.

Toen trad hij terug in de kamer en stak zijne keers aan.

— Ik ga naar bed, zegde hij. Ik weet niet wat mij scheelt.

Hij liet de gas branden, en met de keers in de linker, den revolver in de rechterhand, klom hij langzaam den trap op. Boven op het portaal was niets. Hij opende de deuren van elke kamer en zag met het licht omhoog naar binnen... Niets... Nu klom hij naar de tweede verdieping, en gluurde daar in de kamers, die van vloer tot zoldering met genummerde, op planken beladen waren met genummerde, op planken gelegde panden. In ééne kamer meende hij iets in den hoek gedoken te zien. Hij trad er moedig binnen, en toen hij langs de planken ging, had hij er op willen zweren dat hij een zachten voetstap hoorde achter zich. Hij vloog terug naar de deur en boog zich luisterend over de waggelende trapleuning.

Niets verroerde zich. Overtuigd dat zijne verbeelding hem eene part had gespeeld, gaf hij het zoeken op en ging naar zijne slaapkamer. Hij zette den kandelaar op de tafel en wilde juist de kamerdeur sluiten — toen hij zeer duidelijk een groot gedruisch hoorde in den winkel beneden. Hij nam den kandelaar en liep haastig den trap af.

Daar zag hij, nog vóór hij geheel beneden was, eene donkere gedaante tegen de zijdeur, op de teenen staande, met opgeheven armen, om den grendel weg te schuiven. Bij zijn naderen wendde de gedaante snel het hoofd om — en vertoonde de tronie van den bruinen man. De grendel schoof open — en op hetzelfde oogenblik hief Hyams zijne pistool op en vuurde tweemaal...

Door het optrekkende rookwolksken heen, zag hij dat de deur open stond en dat de gedaante verdwenen was. Hij stoof naar de deur en, nog steeds met de pistool in de vuist, stond hij te luisteren, trachtende met zijne oogen den mist te doorboren.

Eene akelige stilte volgde op het knallen der schoten. De mist stroomde door de deur naar binnen, terwijl hij daar stond, hopende dat het gerucht een policie-agent mocht doen toesnellen. Hij stond en wachtte — vergeefs. Toen, de deur gesloten hebbende, keerde hij zich vastberaden om en ging weer naar boven.

Zijn eerste werk was nu een zorgvuldig onderzoek in te stellen achter en onder elk van de logge, stoffige meubelen in zijn slaapvertrek. Na zich overtuigd te hebben dat hier geen vijand verscholen zat, sloot en grendelde hij de deur. Toen opende hij zacht het venster en luisterde. Op de binnenplaats beneden was alles volmaakt stil. Hij sloot het venster weer, trok zijnen frak uit en barrikadeerde de deur met een paar zware meubelstukken.

Met een gevoel van volkomen veiligheid sloeg hij het werk zijner handen gaê, zette zich op den rand van het bed, en begon zich te ontkleeden. Hij stak eene olielamp aan, blies de keers uit, deed kardoezen in de geledigde kamers van zijnen revolver en legde het wapen op de tafel naast de lamp. Toen, terwijl hij het beddedeksel opsloeg, meende hij dat daaronder zich iets bewoog — iets dat over den anderen rand van het bed op den vloer slipte.

Hij begreep niet wat het wezen kon. Gezien had hij het niet ; maar blijkbaar was het iets levends. Eene rat misschien. Vloekend stond hij weer van het bed op, nam de lamp in zijne hand en liet het licht op den vloer schijnen. Tweemaal liep hij zoo de kamer rond.

Vervolgens bukte hij zich, hief de bedgordijnen op, en zag er onder...

Hij raakte haast met zijn aangezicht het akelig kopke van het duiveltje, en met een gesmoorden kreet sprong hij achterwaarts. De lamp stiet hij stuk tegen den hoek van de tafel, scherven en olie regenden om hem heen... hij stond in het donker.

Hij wierp het voetstuk van de lamp, dat hij nog in de hand hield, weg, en bliksemsnel wierp hij zich op het bed, hijgend naar adem.

Hij trachtte te bedenken waar hij de stekskens gelaten had ; daar herinnerde hij zich dat er een dooske liggen moest op het vensterkozijn. Het was in de kamer zoo donker, dat hij geen hand voor de oogen kon zien, en in zijne verblinding had hij zich in de kamer gebarrikadeerd met dit gruwelijke beest, dat de wraak van het bruine manneke moest volvoeren.

Een poos lang lag hij roerloos te luisteren. Een paar malen verbeeldde hij zich, geritsel van de slang over het karpet te hooren, en hij vreesde dat zij trachten zou tegen het bed op te klimmen. Hij stond op en poogde den revolver van de tafel te nemen ; doch die lag buiten zijn bereik ; en toen het bed onder zijn gewicht kraakte, kwam er van den vloer een zacht gesis.

Zoo zat hij, starende in het donker, nauwelijks durvende ademen. Kou en angst deden hem klappertanden. Voorzichtig trok hij het deken weer over zich en rolde zich er in, slechts zijn hoofd bloot latende. In deze houding begon hij zich iets veiliger te voelen, tot de gedachte in hem opkwam, dat er misschien twee slangen in de kamer waren en dat eene daarvan wel in het beddengoed verscholen kon zijn. Hij had wel eens gelezen dat dit kruipend gedierte geerne de warmte van een bed opzoekt.

Werkelijk meende hij te voelen dat tusschen de dekens iets zich bewoog. Hij trok langzaam en behoedzaam zijn lijf er uit weg, en toen, het gansche deksel tusschen de armen nemende, wierp hij het zoo ver als hij kon weg in de kamer. Op handen en voeten kroop hij over het kale bed, al tastend. Er was niets.

In dezen toestand van angst en spanning scheen de tijd stil te staan. Telkens weer kroop hij al tastend over het bed, om te voelen of het ondier daar niet was. Eindelijk kon hij het niet langer uithouden. Hij wilde licht maken. Voorzichtig stapte hij uit het bed. Doch nauwelijks had hij zijne voeten op den vloer, of de moed ontzonk hem, en haastig wierp hij zich weer op het bed.

Nu kwam er over hem een geest van fatalism. Hij zat stil en wachtte. Voetstappen meende hij te hooren gaan door het huis ; doch daarin was voor hem geen verschrikking meer. Met een mensch te worstelen op leven en dood, zou een spel, eene verlossing voor hem zijn geweest. Wat was een mensch, de sterkste en boosaardigste, vergeleken bij dezen stillen, onzichtbaren duivel, die in het duister op hem loerde !

Hij zat stil en luisterde. Hij hoorde de ratten op den zolder ; hij hoorde stemmen op den trap ; hij zag den gauschen vloer der kamer in het donker bevolkt met kruipende, kronkelende dingen... Eindelijk, eindelijk tot zijne onuitsprekelijke vreugde, zag hij het grauw van het venster. Het begon te schemeren ! Een weinig later kon hij de voorwerpen in de kamer onderscheiden... De nacht was voorbij — en hij leefde !

Hij richtte zijn verkleumde lichaam op, rekte zijne verstijfde ledematen en stapte vastberaden uit het bed. Hij balde de vuisten — hij voelde zich sterk — sterk genoeg om den vijand op te zoeken en te vernielen. De tanden drukte hij op elkaar bij de gedachte dat hij hem vertrappen, vermorselen, aan stukken scheuren zou !... Het was nu licht. De verschrikkingen der duisternis waren van hem geweken.

Eerst wilde hij zijne leerzen aantrekken. Hij ging op het bed zitten, nam de ééne laars, en trok die aan. Toen bukte hij zich en greep de andere — en toen, bliksemsnel, schoot er uit de leers iets te voorschijn, slingerde zich om zijn pols en kroop onder de mouw van zijn hemd omhoog.

Met uit de kassen puilende oogen, hield hij den adem in, verstijfde tot steen, en wachtte hulpeloos. Langzamer nu, kronkelde de slang zich om den arm al hooger. Zij bewoog zich onder zijn oksel, zij bewoog haar kop langs zijne borst, en, met een radeloozen gil, greep de rampzalige met beide handen zijn hemd en trachtte het ondier weg te rukken. Hij voelde de slang in zijne handen, en een oogenblik hoopte hij op redding. Doch het reptiel wrong zich vrij, en beet hem woedend in den hals.

Hyam's vingers lieten los, en de slang viel aan zijne voeten. Hij bukte zich en greep haar, onverschillig dat zij hem nu nog in de hand beet, en tandenknarsend smakte hij haar drie-, viermalen tegen den rand van het bed. Toen smeet hij haar op den vloer, zette den hiel op haar en trapte haren kop tot moes.

Zijne woede was gestild. Hij trachtte te denken, maar alles draaide om hem rond. Hij had gehoord dat men de wond van een slangbeet moest uitzuigen, maar hoe kon hij zuigen aan zijn eigen hals ? Hij had ook gehoord dat men dezen dood kon afwenden door zich te benevelen met sterken cognac. Dit wilde hij eerst doen, en dan geneeskundige hulp inroepen.

Hij liep naar de deur en begon de meubels weg te sleepen. In zijne haast viel de revolver van de tafel af. Hij zag er naar, en toen, het wapen oprapende, bezag hij het met een strakken blik.

Hij begon nu helderder te denken, maar tegelijkertijd was het hem als voelde hij reeds zijne halsspieren verstijven, eene worging in zijne keel.

— « Dertig duizend pond ! » sprak hij langzaam, en hij drukte het koude staal tegen de gloeiende wond.

Toen stak hij den loop in zijnen mond, maar voor hij kon trekken, viel hij dood neer.

— EINDE. —